

Byla C-260/24**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2024 m. balandžio 15 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Administrativen sad Sofia-oblast (Bulgarija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. balandžio 15 d.

Pareiškėja:

LUKOIL Bulgaria EOOD

Atsakovė:

Komisija za zashtita na konkurenciata

Pagrindinės bylos dalykas

LUKOIL Bulgaria EOOD (toliau – *LUKOIL Bulgaria*) skundas dėl 2023 m. vasario 16 d. *Komisija za zashtita na konkurenciata* (Konkurencijos apsaugos komisija, toliau – KZK) sprendimo Nr. 184, kuriame konstatuota, kad pareiškėja pažeidė *Zakon za zashtita na konkurenciata* (Konkurencijos apsaugos įstatymas, toliau – ZZK) 21 straipsnį ir SESV 102 straipsnį, ir jai skirta piniginė bauda

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas pagal SESV 267 straipsnį

Prejudiciniai klausimai

1. Ar SESV 102 straipsnis, taip pat teisės į gynybą, teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principai, įskaitant nekaltumo prezumpciją, turi būti aiškinami taip, kad atitinkamos rinkos (rinkos, kuriose buvo padarytas pažeidimas) draudžiamo maržų mažinimo (*margin squeeze*) atveju laikomos **dviem vertikaliai**

išsidėsčiusiomis rinkomis, t. y. žemesnės grandies rinka (*upstream market*) ir aukštesnės grandies rinka (*downstream market*), ir kad konkurencijos institucija, pareikšdama įtarimus ir vėliau, priimdama administracinį sprendimą, būtent šių dviejų atitinkamų rinkų atžvilgiu privalo nustatyti faktines aplinkybes, susijusias su atitinkamų rinkų dydžiu, tų rinkų dalyviais ir dalyvių turimomis šių rinkų dalimis, įskaitant atitinkamas įmones, kuri, kaip įtariama, užima dominuojančią padėtį, dalis rinkoje?

2. Ar SESV 102 straipsnis, siejamas su teisės į gynybą, teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principais, įskaitant nekaltumo prezumpciją, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama **nagrinėjant bylas pagal SESV 102 straipsnį priskirti prie tos pačios nacionalinės produktų rinkos produktus, kurie nėra pakeičiami tarpusavyje nei paklausos, nei pasiūlos aspektu, kaip tai padarė KZK šioje byloje, priskirdama degalus – dyzeliną ir benziną A-95H – prie tos pačios, degalų, rinkos?**

3. Jei leidžiama priskirti prie tos pačios nacionalinės produktų rinkos degalus, kurie paklausos ir pasiūlos aspektais nėra pakeičiami tarpusavyje, ar leidžiama nepriskirti prie degalų rinkos trečiosios pagrindinės degalų rūšies šioje nacionalinėje rinkoje, t. y. suskystintų naftos dujų propano-butano (LPG), kurių užimama dalis nacionalinėje rinkoje yra lygi benzino užimamai daliai?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos ir Teisingumo Teismo jurisprudencija

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV), visų pirma 102 straipsnio antros pastraipos b punktas ir 267 straipsnis

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, visų pirma 47 straipsnis

2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties [101] ir [102] straipsniuose, įgyvendinimo, visų pirma 3 ir 27 straipsniai

Komisijos komunikatas – „Įgyvendinimo prioritetų taikant [SESV 102] straipsnį dominuojančių įmonių piktnaudžiaujamam antikonkurenciniam elgesiui gairės“, visų pirma 13–15, 75, 82 punktai

1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimas *Bronner*, C-7/97, EU:C:1998:569

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Administrativnoprotsesualen kodeks (Administracinio proceso kodeksas), visų pirma 6 ir 168 straipsniai

Zakon za zashtita na konkurencsiata (Konkurencijos apsaugos įstatymas, ZZK), visų pirma 8, 20 straipsniai ir 21 straipsnio 2 ir 5 punktai

Zakon za aktsizite i danachnite skladove (Akcizų ir akcizais apmokestinamų prekių sandėlių įstatymas)

Įmonių padėties atitinkamoje rinkoje tyrimo ir nustatymo metodika, patvirtinta 2009 m. balandžio 21 d. KZK sprendimu Nr. 393 (toliau – metodika)

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 KZK gavo prašymus konstatuoti galimus ZZK 21 straipsnio ir SESV 102 straipsnio pažeidimus, kuriuos padarė *LUKOIL Bulgaria*: 2021 m. spalio mėn. į KZK kreipėsi *OMV Bulgaria OOD* dėl didmenininkams taikomos kainų politikos, kuria buvo siekiama išstumti iš rinkos konkurentus, o 2022 m. balandžio mėn. skundą dėl dyzelino ir gazolio pardavimui taikomos agresyvios kainodaros pateikė *Insa Oil EOOD*. KZK abi bylas sujungė.
- 2 KZK nustatė, kad *LUKOIL Bulgaria* didmeninėje degalų (automobilinis benzinai ir gazolis / dyzelinas) rinkoje Bulgarijos teritorijoje yra rinkos lyderė ir užima gana didelę rinkos dalį – ši per atskirus nagrinėjamojo laikotarpio pusmečius sudarė tarp [40–50] % ir [50–60] %. Be to, šioje rinkoje nagrinėjamoju laikotarpiu buvo didelių kliūčių potencialiems konkurentams patekti į rinką, o esamiems konkurentams – plėstis. Galimybė pakeisti tiekėją egzistuoja, bet tik ateityje ir tik tam tikriems šalies regionams. Maža to, toks perėjimas *LUKOIL Bulgaria* konkurentams ir klientams reikėtų papildomas išlaidas.
- 3 KZK vertinimu, *LUKOIL Bulgaria* veiklai būdinga vertikali integracija. *LUKOIL* įmonių grupė veikia visoje degalų gamybos grandinėje, pradedant gamyba ir baigiant galutinio produkto pardavimu. Pavyzdžiui, *LUKOIL Neftohim Burgas AD* yra vienintelė žalios naftos perdirbimo gamykla Bulgarijos teritorijoje ir kartu didžiausia automobilių degalų gamintoja šalyje. O *LUKOIL Bulgaria* veikia ne tik kaip didmenininkė, bet ir kaip vieno iš didžiausių šalies degalinių tinklo operatorė. *LUKOIL* grupė turi unikalią logistikos, sandėliavimo ir transporto infrastruktūrą šalyje, jos geografinė padėtis – strateginė, tai suteikia *LUKOIL Bulgaria* išskirtinį konkurencinį pranašumą didmeninės prekybos degalais srityje ir leidžia jai visoje šalyje verstis didmenine prekyba labai mažomis transporto sąnaudomis.
- 4 KZK savo 2023 m. vasario 16 d. sprendime Nr. 184 konstatavo, kad *LUKOIL Bulgaria* pažeidė ZZK 21 straipsnį ir SESV 102 straipsnį, nes piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi rinkoje ir šalies didmeninėje prekyboje degalais taikė maržų mažinimą savo konkurentams, o tai sudarė sąlygas trukdyti, riboti arba iškraipyti konkurenciją degalų rinkoje ir pažeisti vartotojų interesus.
- 5 KZK nuomone, *LUKOIL Bulgaria* taikė maržų mažinimą tarp dviejų vertikaliai suskirstytų rinkų: rinkos dalies, kurią sudaro prekyba išleidžiamais vartoti degalais (automobilinis benzinai ir gazolis / dyzelinas), t. y. sumokėjus akcizą (aukštesnės grandies rinka), ir rinkos dalies, kurią sudaro prekyba degalais, už kuriuos akcizas nesumokėtas, kuriais prekiaujama atidėjus akcizų mokėjimą (žemesnės grandies

rinka). Kainos aukštesnės grandies rinkoje mažesnės už kainas žemesnės grandies rinkoje, tai lemia neigiamą maržą, taigi ir pažeidimą – maržų mažinimą (*margin squeeze*). KZK daro prielaidą, kad *LUKOIL Bulgaria* padėtis žemesnės grandies rinkoje (didmeninėje degalų, už kuriuos akcizas nesumokėtas, rinkoje) ir bendrojoje didmeninės prekybos degalais rinkoje yra dominuojanti.

- 6 *LUKOIL Bulgaria* pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, *Administrativen sad Sofia-oblast* (Sofijos regiono administracinis teismas, Bulgarija), skundą dėl KZK sprendimo.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 7 Šalys nesutaria dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo. Toliau glaustai pateikiamos jų pastabos dėl produktų savybių ir ypatybių, rinkos dalyvių, kainų lygio, atskirų įmonių struktūrų nebuvimo ir atlikto hipotetinio monopolio testo rezultatai.
- 8 Pareiškėjos nuomone, didmeninės prekybos degalais segmente negalima atskirti dviejų atskirų vertikalinių produktų rinkų, nes produktai, kuriais prekiaujama didmeninėje prekyboje, viena vertus, atidėjus akcizo mokėjimą ir, antra vertus, sumokėjus akcizą, turi specifinių savybių ir ypatumų. Iš tiesų yra tik viena didmeninė rinka su dviem horizontaliomis dalinėmis rinkomis: a) dyzelino ir b) benzino, propano-butano (suskištintos naftos dujos, vadinamosios LPG [*Liquefied petroleum gas*]) ir metano. Toks rinkų atskyrimas pagal Akcizų ir akcizais apmokestinamų prekių sandėlių įstatyme nustatytą apmokestinimo tvarką yra mechaniškas. Bendrovės teigimu, produktų rinka gali apimti propaną-butaną ir metaną, kurie pagal savo savybes, paskirtį ir kainą gali būti pakeičiami automobiliniu benzinu. *LUKOIL Bulgaria* rinkos dalis labai padidėjo dėl to, kad apibrėžiant produktų rinką nebuvo atsižvelgta į šiuos degalus, nes tik nedidelę šių produktų dalį įmonė parduoda didmeninėje prekyboje.
- 9 Be to, realioje ekonomikoje tokios vertikalios segmentacijos nėra. Iš pateiktų įrodymų aiškiai matyti, kad klientai bet kurį mėnesį pirkdavo ir gaudavo skystuosius degalus pagal abi akcizų sistemas ir kad tiekimas abiem atvejais tomis pačiomis sąlygomis buvo visiškai vienodas, o tai patvirtina išvada, kad ši rinka yra viena, bendra, vertikalčiai nesegmentuota.
- 10 Pareiškėja mano, kad benzinas ir dyzelinas nėra pakeičiami tarpusavyje produktai: dyzelinu varoma transporto priemonė negali būti varoma benzinu ir atvirkščiai. Transporto priemonės su tam tikro tipo varikliu savininkas negali paprastai ir greitai pereiti prie kitos rūšies degalų, jei jie taptų pigesni. Toks perėjimas būtų galimas tik tuo atveju, jei transporto priemonė būtų pakeista į transporto priemonę su kito tipo varikliu, kurioje galėtų būti naudojami pigesni degalai.
- 11 KZK, atvirkščiai, mano, kad benzinas ir dyzelinas, atsižvelgiant į didmeninės prekybos degalais, kuriems taikomos skirtingos mokesčių taisyklės, kainodarą, priskirtini tai pačiai produktų rinkai ir neturi būti toliau skaidomi į segmentus. Net jei skirtingų degalų naudojimo paskirtis, vertinant galutinio vartotojo akimis, yra

nevienoda, t. y. jie gali būti atskirti, abu produktai, vertinant *LUKOIL Bulgaria* konkurentų, kurie, kaip didmenininkai, kartu yra ir *LUKOIL Bulgaria* klientai, požiūriu, priskirtini bendrai produktų rinkai, nes prekiautojai gauna pajamų nepriklausomai nuo to, kurios rūšies degalų jie daugiausia perka. Be to, abiejų produktų paskirtis yra ta pati, t. y. jie skirti vėliau perparduoti, jų pardavimo sąlygos grandinėje iki galutinio vartotojo taip pat vienodos. Kalbant apie pasiūlą, pardavėjas didėjant paklausai gali pradėti siūlyti vieną iš produktų, nepatirdamas papildomų išlaidų. Kalbant apie paklausą, didmenininkai abiejų rūšių degalus perka tam, kad perparduotų juos kitiems prekiautojams; įtaką jiems daro paklausa, o ne šių parduotų produktų vartojimas.

- 12 KZK nesutinka su pareiškėjos nuomone, kad realioje ekonomikoje skirtumas tarp degalų pardavimo, kai taikomas mokesčio atidėjimas, ir pardavimo sumokėjus akcizą nedaromas. Jos nuomone, mokesčių tvarka ir skirtingos degalų savybės (biodegalai ar ne) ne tik lemia skirtingą funkcinį degalų, kuriems taikomas mokesčio atidėjimas, ir degalų, parduotų sumokėjus akcizą, naudojimą, bet ir lemia skirtingus didmeninės prekybos degalais lygmenis. Be to, prekiaujant degalais, kuriems taikomas mokesčio atidėjimas, nenumatyta sumokėti akcizą, nes šiame lygmenyje rinkoje parduodami degalai yra skirti pervežti į kitą akcizais apmokestinamų prekių sandėlių, t. y. skirti vėliau perparduoti, o ne tiesiogiai vartoti. Degalai yra mineralinė alyva, jie nėra papildyti teisės aktuose numatytais biologinėmis medžiagomis ir gali būti laikomi ilgesnį laiką. Prekybos degalais sumokėjus akcizą atveju klientai nėra prekiautojai, turintys akcizais apmokestinamų prekių sandėlių; daugiausia tai – degalinės arba transporto įmonės. Be to, pareiškėja nustato skirtingas nuolaidas arba kainas, atsižvelgdama į mokesčių tvarkos skirtumus, ir taip iš tiesų pati išskiria įvairius didmeninės prekybos degalais lygmenis ir (arba) rinkų dalis, nes nuolaida yra produkto kainos elementas, o kaina – vienas iš privalomų veiksnių, į kuriuos būtina atsižvelgti vertinant atitinkamų produktų pakeičiamumą produkto rinkos apibrėžimo tikslais.
- 13 Dėl automobilinių dujų (propano-butano, metano) KZK savo sprendimuose nustatė, kad paklausos požiūriu jos yra nepilnavertis automobilinio benzino pakaitalas, ir todėl neįtraukė jų į šį procesą. Propanas-butanas yra ne gamtinės dujos, o naftos produktas, gaunamas perdirbant naftą, šalutinis benzino ir dyzelino gamybos produktas. Jo gamyba yra labai sezoniška, nes nesutampa su pagrindinių degalų paklausa, todėl tam tikrais laikotarpiais naftos perdirbimo gamyklos pasiekia savo sandėliavimo pajėgumų ribas. Tokiais atvejais joms tenka rinktis: sunaikinti arba parduoti mažesne nei rinkos kaina. Automobilijų degalams naudojamo propano-butano, taip pat metano kokybės nekontroliuoja *Darzhavna agentsia „Metrologichen i tehniчески nadzor“* (Valstybinė metrologinės ir techninės priežiūros agentūra, Bulgarija), nes nėra privalomo kokybės standarto, panašaus į tą, kuris taikomas benzinui ir dyzelinui.
- 14 *LUKOIL Bulgaria* teigia, kad didmeninės prekybos degalais rinkos dalyvių požiūriu didmeninės prekybos degalais segmente negali būti išskiriamos dvi atskiros vertikalios produktų rinkos. KZK nenurodo nė vieno dalyvio, kuris veiktų

vienoje iš šių dviejų tariamai vertikalčiai didmeninės prekybos degalais rinkoje išsidėsčiusių rinkų, o bendrai remiasi visos didmeninės prekybos degalais rinkos dalyviais. Tokia rinka egzistuoja, tačiau ji suskirstyta horizontaliai pagal produktus į dyzelino rinką ir benzino, propano-butano ir metano rinką. Šioje rinkoje dalyvauja ne mažiau kaip 270 ekonominės veiklos vykdytojų, įregistruotų ir aktyviai veikiančių pagal *Zakon za gorivata* (Degalų įstatymas). Rinkoje nėra prekiautojų, kurie pirktų degalus tik taikydami mokesčio atidėjimą ar tik sumokėję akcizą.

- 15 KZK pažymi, kad nagrinėjamų prekių ir (arba) paslaugų pakeičiamumas nepriklauso nuo atitinkamos rinkos dalyvių skaičiaus, įskaitant prekiautojų skaičių ir pobūdį pagal apmokestinimo tvarką, kuria vadovaudamiesi jie prekiauja atitinkamais degalais. KZK konkrečiai neišskyrė šių dviejų rinkų dalių dalyvių – kai taikomas mokesčio atidėjimas ir kai akcizas sumokėtas, nes ta pati įmonė dažnai dalyvauja daugiau nei viename degalų platinimo lygmenyje, kaip patvirtino ir pareiškėja, grįsdama savo skundą. KZK identifikavo kaip atitinkamos rinkos dalyvius tik tas įmones, kurios tiekė degalus pirminiam pardavimui sąlyje, nes kiekvienas kitas to paties degalų kiekio pardavimas iškraipytų duomenis apie rinkoje parduodamus kiekius. Būtent šiame pirminiame lygmenyje yra didmenininkai, kurie siūlo didžiausius degalų kiekius ir nuo kurių priklauso degalų pardavimo tolesniems dalyviams grandinėje apimtis.
- 16 Pareiškėjos nuomone, atsižvelgiant į kainų lygį didmeninės prekybos degalais rinkoje neįmanoma išskirti dviejų atskirų vertikalčių produktų rinkų didmeninės prekybos degalais segmente (atskirti pardavimą, kuriam taikomas mokesčio atidėjimas, nuo pardavimo sumokėjus akcizą). Iš 30 didmeninės prekybos degalais rinkos dalyvių atsakymų matyti, kad nė vienas jų nediferencijuoja kainų pagal tai, ar už parduotus produktus buvo sumokėtas akcizas. Ekonomikoje pastebima, kad kainos diferencijuojamos remiantis kitais pagrindais – kiekio ir išankstinio mokėjimo nuolaidomis (tai savo praktikoje taiko ir *LUKOIL Bulgaria*), palankesnės kainos taikomos atrinktiems pirkėjams ir t. t., bet niekada nesivadovaujama tuo, ar už prekes buvo sumokėtas akcizas.
- 17 KZK nuomone, degalai, kuriems taikomas mokesčio atidėjimas, ir degalai, už kuriuos sumokėtas akcizas, negali būti pakeičiami tarpusavyje, be kita ko, kainų aspektu, nes degalai, kuriems taikomas mokesčio atidėjimas, kitaip nei degalai, už kuriuos sumokėtas akcizas ir kurie turi biologinių priedų ir yra skirti galutiniam vartojimui, paprastai yra mineralinė alyva, t. y. neturi biologinių priedų – jiems netaikomas akcizas, taigi jie nėra paruošti vartoti. Dėl didelių akcizo tarifų ir biologinių priedų degalai, už kuriuos sumokėtas akcizas, yra gerokai brangesni už sandėliuojamus degalus, kuriems taikomas mokesčio atidėjimas. Be to, KZK netvirtina, kad abiejų atitinkamų rinkų dalių produktų kaina yra vienoda, o teigia, kad bazinio produkto, t. y. mineralinių degalų, kaina abiejų rūšių pardavimo atveju yra ta pati – tiek taikant mokesčio atidėjimą, tiek sumokėjus akcizą. Iš *LUKOIL Bulgaria* taikant mokesčio atidėjimą įsigytus degalus perparduodantys didmenininkai neturėtų galimybės gauti pelno, nes iš *LUKOIL Bulgaria* jie praktiškai gavo nulinę nuolaidą, o degalų kainą po akcizo sumokėjimo turėtų

nustatyti pagal šią formulę: prie *LUKOIL Bulgaria* kainos pridėti antkainį. Antkainis turėtų padengti pristatymo ir biologinių priedų išlaidas, įskaitant finansines ir administracines sąnaudas ir t. t., t. y. išlaidas, kurios nesusidarytų parduodant akcizais apmokestintus degalus, nes jos jau būtų įtrauktos į *LUKOIL Bulgaria* pardavimo kainas. Pirkdami iš *LUKOIL Bulgaria* mineralinius degalus, kuriems taikomas mokesčio atidėjimas, didmenininkai neturėtų galimybės pasinaudoti nuolaida akcizais apmokestintiems degalams, dėl to taptų nekonkurencingi *LUKOIL Bulgaria* degalų, už kuriuos sumokėtas akcizas, pardavimo rinkos dalyje, nes į jų kainas turėtų būti įtraukiamos ir minėtos papildomos išlaidos, kurias pirma dengė *LUKOIL Bulgaria* suteikta nuolaida už perkamą kiekį. Taigi KZK konstatavo, kad *LUKOIL Bulgaria* šia politika taikė maržų mažinimą klientams, kurie kartu yra jos konkurentai didmeninės prekybos akcizais apmokestintais degalais rinkos dalyje. Ekonominė logika leidžia daryti išvadą, kad ateityje didmenininkai sumažins savo rinkos dalį *LUKOIL Bulgaria* dalies padidėjimo sąskaita, nes labai tikėtina, kad dėl patirtų nuostolių jie nutrauks savo veiklą.

- 18 *LUKOIL Bulgaria* nuomone, atsižvelgiant į tai, kad nė vienoje iš dviejų rinkų nėra, kaip mano KZK, atskirų įmonių struktūrų – pardavimo padalinių, nėra galimybės išskirti dviejų atskirų vertikalinių produktų rinkų didmeninės prekybos degalais segmente. Visus apklaustų prekyautojų, įskaitant *LUKOIL Bulgaria*, didmeninės prekybos sandorius vykdo tos pačios komandos tose pačiose pardavimo vietose, su tais pačiais darbuotojais ir t. t. Tai, kad pardavimui tam tikroje rinkoje nėra verslo infrastruktūros, reiškia, kad tokios rinkos nėra, nes pardavimas tame segmente (tuose segmentuose) yra didesnės rinkos, šiuo atveju – didmeninės degalų rinkos, dalis.
- 19 KZK nuomone, iš ZZK papildomų nuostatų 15 punkto a papunktyje ir metodikos 2.3.1 punkte pateiktos apibrėžties matyti, jog atsakymas į klausimą, ar pardavimui, kuriam mokesčio atidėjimas taikomas, ir akcizais apmokestintam pardavimui yra skirtos atskiros įmonių struktūros, didmeninės prekybos padaliniai, nėra įrodymas, kuris turėtų reikšmės dviejų produktų pakeičiamumo vertinimui paklausos aspektu. Be to, kaip jau paaiškinta, taikant mokesčio atidėjimą parduoti degalai ir parduoti akcizais apmokestinti degalai nėra pakeičiami tarpusavyje nei pagal savybes ir paskirtį, nei pagal kainas.
- 20 *LUKOIL Bulgaria* nuomone, KZK argumentą, kad yra dvi atskiros vertikalios produktų rinkos, t. y. didmeninė prekyba akcizais apmokestintais degalais ir didmeninė prekyba degalais, kuriems taikomas mokesčio atidėjimas, paneigė tariamos monopolijos testo (SSNIP) rezultatai. Pagal šį testą visi produktai, kuriais prekiaujama didmeninėje iš naftos gaminamų degalų rinkoje, būtų priskirti tai pačiai produktų rinkai.
- 21 KZK vertina pakeičiamumą tarpusavyje ne tik pagal objektyvias nagrinėjamų prekių ir paslaugų savybes, bet ir pagal konkurencijos sąlygas, taip pat pasiūlos ir paklausos struktūrą rinkoje. Kaip nustatyta metodikos 2.3.3 punkte, tariamos monopolijos testas yra tik viena iš priemonių atitinkamai rinkai apibrėžti. Šio testo

tikslais apibrėžiant geografines produktų rinkas daroma prielaida, kad nagrinėjamo produkto kaina kilo nedaug, bet reikšmingai ir ilgą laiką. Tai gali būti kainų padidėjimas 5–10 %, jei konkurencijos sąlygos tiriamuoju laikotarpiu nekito. Kaip jau konstatavo KZK, degalai, kuriems taikomas mokesčio atidėjimas, ir degalai, už kuriuos sumokėtas akcizas, atsižvelgiant į „kitų vienodų konkurencijos sąlygų“ reikalavimą nėra pakeičiami tarpusavyje dėl savo savybių, naudojimo paskirties ir kainų. Šiomis aplinkybėmis KZK laikosi nuomonės, kad šio testo taikymo sąlygos nėra įvykdytos, nes vien abiejų rūšių degalų skirtumai jau yra pakankamas pagrindas skirti dvi atskiras degalų rinkos dalis.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 22 Dėl nustatytos didelės koncentracijos didmeninės prekybos degalais rinkoje ir nesamos rinkos dalyvių pozicijų dinamikos peršasi išvada, kad *LUKOIL Bulgaria* užima dominuojančią padėtį šalies didmeninėje degalų rinkoje (automobilinis benzinas ir dyzelinas), kuri leidžia įmonei veikti nepriklausomai nuo konkurentų ir klientų ir taip daryti įtaką konkurencijai vertikaliai susijusiose transporto priemonių degalų tiekimo grandinės rinkose.
- 23 *LUKOIL Bulgaria* užima dominuojančią padėtį didmeninės prekybos degalais, kai taikomas mokesčio atidėjimas, rinkos dalyje, nes ji yra pagrindinė šalyje pagamintų degalų tiekėja, didesniais degalų kiekiais prekiaujama atidedant mokesčio mokėjimą, o įmonė privalo turėti akcizais apmokestinamų prekių sandėlį, kad galėtų išleisti degalus vartoti.
- 24 KZK sprendime nėra nustatyta jokių faktų dėl **dalyvių, visos rinkos apimties ir rinkos dalies**, kuri tenka *LUKOIL Bulgaria* žemesnės grandies rinkoje (didmeninė prekybos degalais rinka, kai taikomas mokesčio atidėjimas) ir aukštesnės grandies rinkoje (didmeninė degalų, už kuriuos sumokėtas akcizas, rinka) visu nagrinėjamuoju laikotarpiu. Pagrindinėje byloje KZK apskaičiavo (pareiškėjos nuomone, taikydama netinkamą metodiką ir apskritai klaidingai) rinkos apimtį ir *LUKOIL Bulgaria* rinkos dalį remdamasi tik bendra didmenine rinka, kurią sudaro dvi rinkos – žemesnės grandies rinka ir aukštesnės grandies rinka.
- 25 Pareiškėjos nuomone, toks požiūris prieštarauja Sąjungos teisei, nes nepriimtinas maržų mažinimas susijęs ir su žemesnės, ir su aukštesnės grandies rinka, todėl KZK turėjo jas apibrėžti pagal rinkos apibrėžimui taikytiną metodiką, nurodyti rinkos apimtį, rinkos dalyvius ir dominuojančios įmonės užimamą rinkos dalį. Pareiškėja mano, kad pagal Sąjungos teisę negali būti konstatuojama dominuojanti įmonės padėtis, jei nėra aiškiai nurodoma jos užimama rinkos dalis, nes nedidelė rinkos dalis neleidžia teigti, kad padėtis rinkoje yra dominuojanti.
- 26 Atsakymas į pirmąjį prejudicinį klausimą yra svarbus, nes jei KZK pagal Sąjungos teisę būtų privalėjusi atlikti tyrimą ir nurodyti faktines aplinkybes, susijusias su visais esminiais rinkų požymiais, apibrėžti kiekvienos rinkos dalis, apimtį ir

- rinkos dalyvius ir šios pareigos būtų neįvykdžiusi, ginčijamas sprendimas būtų negaliojantis.
- 27 KZK prie nacionalinės didmeninės prekybos degalais rinkos priskyrė dviejų rūšių degalus, kurie nėra pakeičiami tarpusavyje nei paklausos, nei pasiūlos aspektu. Tai prieštarauja visai ankstesnei KZK praktikai, pagal kurią Bulgarijos degalų rinkos apibrėžiamos pagal kiekvieną iš rinkos lygmenų – pirmojo lygmens rinkos (gamyba ir importas), antrojo lygmens rinkos (didmeninė prekyba), trečiojo lygmens rinkos (mažmeninė prekyba).
 - 28 Pareiškėja teigia, kad produktai, kurie nėra pakeičiami tarpusavyje, iš esmės nepriklauso tai pačiai produktų rinkai, todėl yra bent dvi didmeninės prekybos rinkos: benzino ir dyzelino, bet nėra bendros degalų rinkos. Šį argumentą patvirtina SSNIP testas; atlikus testą matyti, kad trumpalaikių paklausos pokyčių nėra, nes galutinis vartotojas gali naudoti tik kurią nors vieną degalų rūšį ([galutinis vartotojas] turi arba benzininį, arba dyzelinį variklį).
 - 29 KZK pripažįsta, kad galutiniam vartotojui degalai yra skirtingi. KZK iš esmės neginčija, kad benzinas ir dyzelinas nėra pakeičiami tarpusavyje produktai; vis dėlto ji teigia, kad „prekiautojai gauna pajamų nepriklausomai nuo to, kurios rūšies degalų jie daugiausia perka“. Be to, ji nurodo, kad „abiejų produktų paskirtis yra ta pati, t. y. jie skirti vėliau perparduoti, jų pardavimo sąlygos grandinėje iki galutinio vartotojo taip pat vienodos“.
 - 30 Pareiškėjos nuomone, KZK padarė **formaliosios logikos klaidą**, kai nusprendė, kad abiejų produktų rinka yra ta pati, argumentuodama, kad pajamos gaunamos iš skirtingų produktų, kad jie perparduodami didmeninės prekybos lygmeniu, o tai yra įprasta didmeninėje prekyboje, ir kad jų platinimo grandinė yra identiška (per degalines).
 - 31 Jei prie tos pačios degalų rinkos gali būti priskiriamas ir benzinas, ir dyzelinas, prie šios rinkos taip pat turėtų būti priskiriami kiti degalai – propanas-butanai ar metanas, kurių rinkos dalis Bulgarijoje yra ne mažesnė ar net didesnė nei benzino. KZK su tuo nesutinka ir teigia, kad propanas-butanai ar metanas tik iš dalies pakeičiami tarpusavyje su benzinu, todėl jie nepriskirtini prie degalų rinkos. Dėl automobilių dujų (**propanas-butanai, metanas**) [KZK] savo sprendimuose (2011 m. Nr. 1059, 2017 m. Nr. 727, 2019 m. Nr. 313) konstatavo, kad **tai nėra pilnavertis benzino pakaitalas, todėl į bylą jos nebuvo įtrauktos**. Pareiškėjos nuomone, dyzelinas nėra benzino pakaitalas, tačiau yra priskirtas prie bendros atitinkamų produktų rinkos kartu su benzinu, taigi nėra pagrindo nepriskirti prie šios rinkos tarpusavyje iš dalies pakeičiamų degalų. Taigi KZK, siekdama padidinti pareiškėjos rinkos dalį, taikė dvigubus vertinimo standartus.
 - 32 Svarbi ir likusi prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalis, nes, jei KZK SESV 102 straipsnio taikymo tikslais pagal Sąjungos teisę negalėtų priskirti prie produktų rinkos tarpusavyje nepakeičiamų degalų, kaip ji padarė priskirdama benzina ir dyzeliną prie bendros produktų rinkos, ginčijamas sprendimas būtų

negaliojantis. Jei toks požiūris pagal SESV 102 straipsnį leistinas, KZK atsisakymas priskirti propaną-butaną ar metaną prie rinkos nėra objektyviai pagrįstas, tai reikštų, kad rinkos apibrėžtis ir visas sprendimas yra klaidingi, nes benzinas ir dyzelinas negali būti visiškai tarpusavyje pakeičiami, o benzinas iš dalies gali būti pakeičiamas propanu-butanu ar metanu, visi šie degalai yra nacionalinėje degalų rinkoje, jei tokia apskritai egzistuoja.

DARBINIS VERTINIMAS